

УДК 338.2

Zuxurova Nargiza Abdusattarovna

Assistent

Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent Axborot Texnologiyalari

Universiteti

Uzbekiston, Toshkent

**MAMLAKATNI IJTIMOYIY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI**

Annotaciya: *maqola tadbirkorlik faoliyati va uning tarkibiy qismi bo'lgan kichik biznes O'zbekiston Respublikasi uchun samarali bozor iqtisodiyotini yaratish sharoitida iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy o'zgarishlar jarayonlarida muhim ahamiyati haqida.*

Kalit so'zlar: *ishsizlik, inqiroz, kichik biznesni, ishlab chiqarish, mulk, tadbirkorlik.*

Zuxurova Nargiza Abdusattarovna

Ассистент

Ташкентский университет информационных технологий имени

Мухаммада ал-Хоразмий

Узбекистан, Ташкент

РОЛЬ МАЛОГО БИЗНЕСА И ЧАСТНОГО

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ СТРАНЫ

Аннотация: в статье рассмотрена предпринимательская деятельность и ее составная часть малый бизнес для Республики Узбекистан в условиях создания эффективной рыночной экономики.

Ключевые слова: безработица, кризис, малый бизнес, производство, собственность, предпринимательство.

Zuxurova Nargiza Abdusattarovna

Assistant

Tashkent University of Information Technologies named after Muhammad al-

Khwarizmi

Uzbekistan, Tashkent

THE ROLE OF SMALL BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP IN THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY

Annotation: *The article discusses the importance of entrepreneurship and small business, which is an integral part of it, in the process of economic, social and political change in the context of creating an effective market economy for the Republic of Uzbekistan.*

Keywords: unemployment, crisis, small business, manufacturing, property, entrepreneurship.

Kichik biznesning roli rivojlangan mamlakatlarda kichik biznesni hal qiluvchi klassik vazifalar bilan belgilanadi. Bu iqtisodiyotning sog'lom raqobat muhitini

rivojlantirib, aholining bilim, energiya ko'nikmalari va mehnatsevarligidan yanada to'liq foydalanish uchun kuchli motivatsion rag'batlantirish tizimini yaratadi, bu esa o'z navbatida mavjud moddiy, kadrlar, tashkiliy va texnologik resurslarni yanada faol ishlab chiqish va ulardan foydalanish imkonini beradi; maishiy, tashkiliy va ishlab chiqarish xizmatlarining sifatli tizimini shakllantirish; ko'p sonli yangi ish o'rinlarini yaratish, jamiyatning eng muhim qatlamini shakllantirish - o'rta sinf; iqtisodiyotning innovatsion salohiyatini rivojlantirish, tashkilot, ishlab chiqarish, sotish va moliyalashtirishning yangi shakllarini joriy etish.

Kichik biznesning rivojlanishi jadal iqtisodiy o'sish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi, mahalliy bozorlarni to'ldirishga yordam beradi, shu bilan birga bozor iqtisodiyotining (ishsizlik, inqiroz) xarajatlarini qoplashga imkon beradi.

Kichik biznes iqtisodiyot va umuman jamiyatni rivojlantirish yo'llarini optimallashtirish uchun katta salohiyatga ega. Kichik korxonaning o'ziga xos xususiyati-barcha turdagi resurslardan foydalanishning yuqori intensivligi va ularning sonini optimallashtirishga doimiy intilish, bu nisbatlar uchun eng maqbul shart-sharoitlarni ta'minlashdir. Kichik korxonada ortiqcha uskunalar, xom ashyo va materiallarning ortiqcha zaxiralari, keraksiz ishchilar bo'lishi mumkin emas. Bu holat umuman iqtisodiyotning oqilona ko'rsatkichlariga erishishning eng muhim omillaridan biridir.

Tadbirkorlikning ahamiyati shundaki, kichik korxonalar omon qolish uchun qattiq raqobatlashib, bozorning hozirgi sharoitlariga doimo rivojlanib, moslashishga majbur bo'lishadi, chunki mavjud bo'lish uchun yashash uchun mablag ' olish kerak, ya'ni boshqalardan ko'ra yaxshiroq bo'lish, foyda olish uchun ularga.

Xususiy tadbirkorlik ko'p jihatdan iqtisodiy o'sish sur'atlarini, aholi bandligi holatini, yalpi ichki mahsulotning tuzilishi va sifatini belgilovchi yetakchi tarmoqlardan biridir. Kichik biznesning rivojlanishi moslashuvchan aralash iqtisodiyotni shakllantirish, mulkning turli shakllarini birlashtirish va raqobatbardosh bozor mexanizmining murakkab sintezini va yirik, o'rta va kichik

ishlab chiqarishni davlat tomonidan tartibga solishni amalga oshiradigan iqtisodiyotning etarli modelini shakllantirish uchun global tendentsiyalarga javob beradi. Agar katta biznes skelet, zamonaviy iqtisodiyotning o'qi bo'lsa, unda kichik va o'rta biznesning barcha xilma - xilligi-mushaklar, iqtisodiy tananing tirik to'qimasi. Xususiy tadbirkorlik – bu bozor iqtisodiyoti sub'ektlari tomonidan belgilangan qonunlar, davlat organlari yoki boshqa vakillik tashkilotlari tomonidan ushbu kontseptsianing mohiyatini tashkil etuvchi mezonlarga muvofiq amalga oshiriladigan tadbirkorlik faoliyati.

O'zbekiston Respublikasida xususiy mulk daxlsizligini himoya qilish, uning iqtisodiyotdagi roli va o'rnini mustahkamlash, ishbilarmonlik muhiti va biznes sharoitlarini yanada yaxshilashga qaratilgan islohotlar izchil va bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda.

Xususiy sektorga keng erkinlik berish, byurokratik to'siqlarni bartaraf etishni nazarda tutuvchi bir qator muhim normalarni amalga oshirish natijasida ruxsat berish qoidalari va tartib-taomillari tubdan qisqartirildi. Tadbirkorlik subyektlarini tashkil etishni soddalashtirish va ularning faoliyatini yengillashtirishga oid o'nlab qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritildi. Tadbirkorlik faoliyatining jadal rivojlanishini ta'minlash, xususiy mulkni har tomonlama himoya qilish va ishbilarmonlik muhiti sifatini yaxshilashga qaratilgan qator farmon va qarorlar qabul qilindi.

Asosiy maqsad — qo'shimcha ish o'rinlari yaratayotgan, sifatli mahsulot ishlab chiqaradigan va rivojlanishga salmoqli hissa qo'shayotgan tadbirkorlar uchun keng sharoit va imkoniyatlar yaratishdan iborat. Bu haqda Prezident Shavkat Mirziyoyevning mamlakatimiz tadbirkorlari bilan ochiq muloqoti chog'ida ham so'z yuritildi. Uchrashuvda tadbirkorlikni yanada qo'llab-quvvatlash, tizimli muammolarni bartaraf etish, ularning fikr va takliflarini eshitish uchun amalga oshirilishi lozim bo'lgan vazifalar muhokama qilindi.

Shubhasiz, keyingi yillarda tadbirkorlar iqtisodiyot va islohotlarning haqiqiy tayanchi va lokomotiviga aylandi. Shubhasiz, tadbirkor vatandoshlarimiz yangi

O'zbekistonning ijodkorlari, deb aytish mumkin. O'z navbatida, davlat ular uchun barcha zarur shart-sharoitlarni yaratadi.

Prezidentimiz ta'kidlaganidek, tadbirkor ayollar va yosh ishbilarmonlar safini yanada kengaytirish, ularni har tomonlama qo'llab-quvvatlash bundan buyon ham iqtisodiy siyosatimizning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'ladi. Shunday qilib, O'zbekistonning kuchli va rivojlangan davlatlardan biri bo'lishga intilishi va sa'y-harakatlari tez orada meva bera boshlaydi.

Bugungi kunda O'zbekistonda o'z ishini muvaffaqiyatli rivojlantirib, ish o'rinlari yaratayotgan, tovar va xizmatlar bozorida sog'lom raqobatlasha oladigan, yo'llar qurayotgan, yangi hududlarni egallab kelayotgan 1,5 million tashabbuskor, baquvvat va iqtidorli tadbirkorlar yo'qotishlarni kamaytirish yo'llarini izlamoqda. Biroq, ko'plab ijobiy jihatlarga qaramasdan, hali hal qilinishi kerak bo'lgan muammolar mavjud. Har qanday davlatda kichik biznes bozorning muhim tarmog'i bo'lib, kichik biznesning ahamiyati monopoliyaning cheklanishi, bozorni iste'mol tovarlari bilan to'ldirishi, qo'shimcha ish o'rinlari yaratilishi bilan belgilanadi. Xarajatlar va xavflarning yuqori darajasi tufayli kichik korxonalar davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishi kerak. Tadbirkorlik bozor iqtisodiyotining ajralmas va asosiy tarkibiy qismi bo'lib, yuridik shaxslar va fuqarolarning foyda olishga qaratilgan tashabbuskor mustaqil faoliyati bo'lib, o'z nomidan, o'z tavakkalchiligi va mulkiy javobgarligi ostida amalga oshiriladi.

Adabiyotlari

1. «Tadbirkorlik faoliyatining jadal rivojlanishini ta'minlashga, xususiy mulkni har tomonlama himoya qilishga va ishbilarmonlik muhitini sifat jihatidan yaxshilashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi farmoni doirasida «Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida»gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qonuni 2016-yil 5-oktyabrdagi PF-4848-son

2. “Kichik tadbirkorlikni rivojlantirish kafolat jamg‘armasi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida” O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori
3. Mirziyoev Sh.M. “Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz” 2017 y.